

Главнитѣ постановления на тая конвенция¹⁾ се съдържатъ въ: чл. 1-ви „Високитѣ договорящи страни признаватъ на своитѣ поданици отъ етническитѣ малцинства по вѣра или езикъ правото да се изселятъ свободно въ тѣхнитѣ съответни територии“; чл. 3-ти: „Не ще може да се прави никаква пречка за отпътуването на доброволнитѣ изселници, по каквато и да е причина, освенъ въ случай на окончателно осъждане за общи престѣпления. . . .“; чл. 4-ти: „Всѣко лице, по-възрастна отъ 18 г., има право на доброволно изселване. . . .“; чл. 8: „Въ срокъ отъ три месеца, следъ влизането въ сила на настоящата конвенция ще се учреди една смесена комисия. . . .“; и чл. 9-ти: „. . . .Тя ще има за задача да надзирава и улеснява доброволното изселване“. . . .

Видно е прочее, че тая конвенция визираше едно доброволно, подъ закрилата на една комисия, изселване. Поради това, че много малка частъ отъ българското население изявя желание да емигрира, а отъ друга — погрма на Гърция въ Малоазиятската ѝ кампания и голѣмия приливъ отъ бѣжанци отъ Мала-Азия, които вмѣсто грѣцкото правителство да засели въ трѣрде многото територия съ която разполагаше, усили терора надъ българскитѣ малцинства, за да ги застави да се изселятъ и на готово настани своитѣ бѣжанци. По тоя начинъ доброволното изселване се замѣни съ принудително.

Една година по-късно (1920 г.) съгл. поетото отъ Гърция задължение по Ньойския договоръ (чл. 46). тя подписа въ Севръ съ Гл. С. Сдр. Сили конвенция за покровителство на малцинствата въ Гърция²⁾. Въпреки, обаче, поетитѣ отново задължения да даде сносенъ животъ на малцинствата терора биде още повече засиленъ.

Между това, станалия презъ 1923 г. инцидентъ³⁾ даде поводъ на грѣцкото правителство за интернирането на повече отъ 10,000 души тракийски българи отъ околноститѣ на Гюмюрджина и Деде-Агачъ, които бѣха изпратени по островитѣ и Тесалия осъдени на гладъ и болести. Презъ Юли 1924 год. последва събитието отъ Търлисъ. Въ тая мѣстность 17 души невинни българи, вързани на пжъ за с. Горно-Броди биватъ жестоко избити. Изпратената отъ О. Н. анкетна комисия по най-категориченъ начинъ установи отговорността на грѣцкото правителство.⁴⁾ Последваха и други още издевателства, които заинтересуваха видни общественици и самото О. Н. Поради това, и за да се спечели отново довѣрието на Великитѣ Сили грѣцкия делегатъ на конференцията въ Женева — Политисъ, по поръчение на своето правителство подписа на 23 Септември 1924 г. протоколъ за покровителството на малцинствата.⁵⁾

Тоя протоколъ предвиждаше участието на представителитѣ на О. Н., членове на смесената грѣцко-българска комисия, като съвещателенъ органъ къмъ грѣцкото и българско правителства по въпроситѣ за малцинствата. Сжщитѣ имаха право да даватъ мнение за бързото прилагане на разпоредбитѣ на договора за покровителство на малцинствата. За целта се предвиждаше правото да произвеждатъ анкета на самитѣ мѣста за нуждитѣ на лицата отъ малцинствата, главно въ областта на народното просвещение и въпроизведанието. На сжщитѣ се даваше правото да получаватъ лични и колективни молби, както и да предприематъ по тѣхъ съответнитѣ постѣпки предъ правителствата съобразявайки се съ процедурата установена отъ Съвета на О. Н. (вж. чл. 57). Споредъ финалния чл. 5 на сжщия протоколъ, той влизаше въ сила отъ денътъ на подписването му.

Понеже съ тоя протоколъ се разширява мандата на представителитѣ на О. Н. г. г. Корфъ и Рооверъ и понеже изрично въ него се говореше за български малцинства,⁶⁾ последниятъ се посрещна съ явна враждебность и незадоволствие отъ грѣцкия народъ. Мимо това, че контрагентъ въ тоя актъ бѣ О. Н. и сжщиятъ бѣ влѣзълъ въ сила още отъ деня на подписването му на 3. II. 1925 г. съ резолюция на грѣцкия

1) Текста на Конвенцията, както и издаденитѣ закони по прилагането ѝ вж. Т. I-ви стр. 84—87.

2) Главнитѣ ѝ постановления вж. забележката къмъ чл. 46.

3) Вж. Extrait de l'exposé fait p. M. Chr. Kalfow du 24. XII. 1924.

4) Enquête sur les événements de Tarlis — Documents. Sofia 1924.

5) Вж. Т. I. стр. 194.

6) Следъ турцитѣ, които поради коренни догматически схващания считатъ религията, като единъ отъ елементитѣ за определяне понятието за националность, единствени грѣцитѣ отъ европейскитѣ народи ги следватъ въ тоя особенъ начинъ на схващане. За първитѣ, ако до негдѣ е обосновано, за вторитѣ — е единъ политически похватъ, останалъ отъ времето на фанариотитѣ. Последното при това е разностранно не само помежду интелегентни и учени, на които служи за далечни, неестини полъзновения, но еднакво е всадено и въ простия, малограмотенъ грѣкъ. Всѣки православенъ християнинъ, който признава Цариградската